

The Effectiveness of New Forest Parenting Program-Based Parenting on Parent–Child Interactions, Parenting Authority, and Problem-Solving Skills in Students with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder

1. Asiyeh Pak Nahad[✉]: PhD Student in Educational Psychology, Department of Psychology, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran
2. Mansoureh Bahramipour Esfahani^{✉*}: Associate Professor, Department of Psychology, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran
3. Amir Ghamarani[✉]: Associate Professor, Department of Psychology of People with Special Needs, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran

*Corresponding Author's Email: bahramipourisfahani@iau.ac.ir

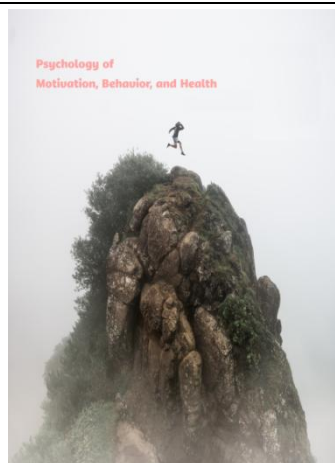
Received: 2026-02-25

Revised: 2026-06-10

Accepted: 2026-06-17

Initial Publish: 2026-06-17

Final Publish: 2027-02-20

Abstract

Introduction and Aim: Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) is one of the most prevalent neurodevelopmental disorders of childhood and is associated with significant impairments in family functioning, parenting practices, and children's cognitive and social competencies. The present study aimed to evaluate the effectiveness of parenting education based on the New Forest Parenting Program (NFPP) on parent–child interactions, parenting authority, and problem-solving skills among 8–12-year-old students with ADHD.

Methodology: This study employed a quasi-experimental design with pre-test, post-test, and a two-month follow-up period, including an experimental and a control group. The statistical population consisted of mothers of children aged 8–12 years diagnosed with ADHD in Isfahan during 2024. Forty mothers were selected through purposive sampling and randomly assigned to experimental (n=20) and control (n=20) groups. The experimental group participated in eleven 60-minute NFPP sessions, while the control group received no intervention. Data were collected using the Pianta Parent–Child Relationship Scale, Buri's Parental Authority Questionnaire, and Heppner's Problem-Solving Inventory. Repeated-measures analysis of variance was used for data analysis.

Findings: The repeated-measures ANOVA results revealed significant time effects and significant time-by-group interaction effects for parent–child interaction, parenting authority, and problem-solving skills ($P < 0.001$). Significant differences were observed between the experimental and control groups at post-test and follow-up assessments. The intervention accounted for 55.8% of the variance in parent–child interaction, 56.6% in parenting authority, and 64.2% in problem-solving skills. Furthermore, the observed improvements were maintained during the follow-up phase.

Conclusion: The New Forest Parenting Program is an effective intervention for enhancing parent–child relationships, strengthening parenting authority, and improving problem-solving skills in families of children with ADHD. The persistence of treatment effects at follow-up suggests that NFPP can serve as a valuable evidence-based parenting intervention in counseling centers, schools, and child mental health settings.

Keywords: New Forest Parenting Program; Parent–Child Interaction; Parenting Authority; Problem-Solving Skills; Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD).

How to Cite: Pak Nahad, A., Bahramipour Esfahani, M., & Ghamarani, A. (2026). The Effectiveness of New Forest Parenting Program-Based Parenting on Parent–Child Interactions, Parenting Authority, and Problem-Solving Skills in Students with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Psychology of Motivation, Behavior, and Health*, 4(6), 1-14.

Copyright: © 2026 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Extended Abstract

Introduction and Aim

Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) is among the most prevalent neurodevelopmental disorders of childhood and is characterized by persistent patterns of inattention, hyperactivity, and impulsivity that interfere with functioning across multiple domains. Beyond its impact on academic achievement and social adjustment, ADHD imposes substantial psychological and emotional burdens on families, particularly parents who are often challenged by behavioral management difficulties and ongoing caregiving demands. Research has consistently demonstrated that family-related variables, including parenting practices, parent-child relationships, and parental competence, play a critical role in the developmental trajectories and behavioral outcomes of children with ADHD (Mirdamadi et al., 2022; Moghadam et al., 2024; Mousavi & Mojtabaei, 2024).

The family environment represents one of the most influential contexts in which children develop cognitive, emotional, and behavioral competencies. Positive parent-child interactions contribute to emotional security, self-regulation, and adaptive social functioning, whereas dysfunctional interactions often exacerbate behavioral difficulties and emotional distress. In families of children with ADHD, frequent conflicts, inconsistent discipline, and elevated parenting stress can create maladaptive interaction patterns that reinforce problematic behaviors. Consequently, interventions targeting parenting skills have become an essential component of comprehensive ADHD treatment programs (Greco et al., 2021; Jalilian et al., 2025; Tork Ladani & Aghababaei, 2022).

Parenting authority constitutes another important dimension of family functioning. Authoritative parenting, characterized by warmth, responsiveness, and appropriate behavioral control, has been associated with positive developmental outcomes, enhanced self-regulation, and better psychosocial adjustment. In contrast, authoritarian and permissive parenting styles have frequently been linked to behavioral problems and poor adaptive functioning. Previous studies have reported that parents of children with ADHD often experience difficulties maintaining effective authority due to chronic stress, emotional exhaustion, and challenges in managing disruptive behaviors (Lo et al., 2023; Mirdamadi et al., 2022; Mohammadpour et al., 2024).

Problem-solving skills are also central to successful adaptation and psychological functioning. Children with ADHD frequently demonstrate deficits in executive functioning, planning, organization, and cognitive flexibility, which impair their ability to solve everyday problems effectively. Evidence suggests that supportive parenting practices and structured family environments contribute significantly to the development of children's problem-solving competencies and adaptive coping mechanisms (Arabian & Abolmaali, 2018; Lin et al., 2023; Lo et al., 2023). Moreover, parents' own problem-solving abilities influence their capacity to manage challenging child behaviors and maintain positive family relationships. Interventions focused on enhancing parenting skills have therefore been associated with improvements in both parental functioning and children's cognitive-behavioral outcomes (Shokoohi-Yekta & Motamedi-Ghaneh, 2023; Shokoohi Yekta & Motamed Yeganeh, 2024).

Various parenting interventions have been developed to address the unique needs of families affected by ADHD. Positive parenting programs, mindful parenting approaches, acceptance and commitment-based parenting interventions, and parent management training have demonstrated effectiveness in reducing parenting stress, improving parental self-efficacy, and enhancing child behavior (Jalilian et al., 2025; Sheikhi Velashani & Javadzadeh Shahshahani, 2020; Vajihesadat & Gholamreza, 2023; Zandifar & Fallahieh, 2024). Among these interventions, the New Forest Parenting Programme (NFPP) has attracted increasing attention because it specifically targets ADHD-related difficulties through a combination of behavioral, cognitive, and relational strategies. The program emphasizes improving parent-child interactions, fostering parental understanding of ADHD, and promoting children's attention and self-regulation skills (Shah et al., 2021; Shimabukuro et al., 2017).

Empirical evidence has demonstrated the effectiveness of NFPP in reducing ADHD symptoms, improving parenting practices, and decreasing parental stress. Studies conducted in different cultural contexts have reported positive outcomes for both children and parents following participation in the program (Larsen et al., 2021; Shah et al., 2021; Shimabukuro et al., 2017). Nevertheless, limited research has examined the effectiveness of NFPP within the Iranian cultural context, particularly with regard to its impact on parent-child interaction, parenting authority, and problem-solving skills. Therefore, the present study aimed to investigate the effectiveness of the New Forest Parenting Programme

on parent-child interaction, parenting authority, and problem-solving skills among students with ADHD.

Methodology

This study employed a quasi-experimental design using a pretest-posttest structure with a control group and a two-month follow-up assessment. The statistical population consisted of mothers of children aged 8-12 years diagnosed with ADHD in Isfahan, Iran. Forty mothers who met the inclusion criteria and expressed willingness to participate were selected through convenience sampling and randomly assigned to either an experimental group ($n = 20$) or a control group ($n = 20$).

Eligibility criteria included having a child diagnosed with ADHD, absence of participation in other concurrent interventions, and willingness to attend all training sessions. Participants who missed more than one session or presented significant psychological disturbances were excluded from the study. Ethical principles were observed throughout the research process, including informed consent, voluntary participation, confidentiality, and anonymity.

Data were collected using three standardized instruments. Parent-child interaction was assessed using the Pianta Parent-Child Relationship Scale. Parenting authority was measured through Buri's Parental Authority Questionnaire, which evaluates authoritative, authoritarian, and permissive parenting dimensions. Problem-solving skills were assessed using Heppner's Problem-Solving Inventory.

The intervention consisted of eleven 60-minute sessions based on the New Forest Parenting Programme. The sessions included psychoeducation regarding ADHD, stress management, cognitive restructuring, communication skills training, problem-solving strategies, attention-enhancing techniques, scaffolding practices, behavior management methods, reinforcement systems, emotional regulation strategies, and mindfulness-based exercises. The control group received no intervention during the study period.

Data were analyzed using SPSS version 26. Descriptive statistics were calculated, and repeated-measures analysis of variance (ANOVA) was employed to examine changes across pretest, posttest, and follow-up assessments.

Findings

Descriptive analyses indicated notable increases in mean scores of parent-child interaction, parenting

authority, and problem-solving skills in the experimental group from pretest to posttest and follow-up, whereas the control group showed minimal changes across measurement occasions.

Repeated-measures ANOVA revealed significant time effects and significant time-by-group interaction effects for all three dependent variables. For parent-child interaction, the interaction effect was statistically significant ($p < .001$), indicating that improvements observed in the experimental group differed significantly from those of the control group. The intervention accounted for approximately 55.8% of the variance in parent-child interaction outcomes.

Similarly, parenting authority demonstrated significant improvements across measurement periods in the experimental group. The time-by-group interaction effect was statistically significant ($p < .001$), and the intervention explained approximately 56.6% of the variance in parenting authority scores.

Problem-solving skills also improved significantly following participation in the intervention. The repeated-measures analysis indicated a significant interaction effect between time and group ($p < .001$). The intervention accounted for approximately 64.2% of the variance in problem-solving skills, representing the strongest effect among the examined variables.

Furthermore, comparisons between posttest and follow-up assessments indicated that the gains achieved during the intervention period were maintained over time. No significant decline in scores was observed during the two-month follow-up phase, suggesting the stability and durability of treatment outcomes.

Overall, the statistical analyses demonstrated that the New Forest Parenting Programme produced significant and sustained improvements in parent-child interaction, parenting authority, and problem-solving skills among families of children with ADHD.

Discussion and Conclusion

The findings of the present study provide strong evidence for the effectiveness of the New Forest Parenting Programme in improving multiple dimensions of family functioning among mothers of children with ADHD. The significant enhancement of parent-child interaction suggests that the intervention successfully altered communication patterns and relational dynamics within the family. By teaching parents effective communication techniques, attentive listening, positive reinforcement strategies, and structured behavioral management skills, the program

facilitated more supportive and constructive interactions between parents and children.

The observed improvement in parenting authority indicates that parents became more confident and effective in managing their children's behavior while maintaining emotional warmth and responsiveness. Many parents of children with ADHD struggle to balance discipline with support due to persistent behavioral challenges. The intervention appears to have strengthened parents' sense of competence and provided practical tools for implementing consistent and authoritative parenting practices.

The substantial improvement in children's problem-solving skills further highlights the broader developmental impact of parenting interventions. Although the training was delivered to parents rather than directly to children, the enhanced family environment likely created opportunities for children to develop more adaptive cognitive and behavioral strategies. Improved parental modeling, increased emotional support, and more structured interactions may have contributed to the development of effective problem-solving abilities.

An important aspect of the findings is the persistence of intervention effects during the follow-up period. This suggests that the skills acquired during the

program were successfully integrated into daily family routines and continued to influence family functioning beyond the immediate intervention period. Such durability is particularly important for families coping with chronic developmental conditions such as ADHD.

Taken together, the results support the value of family-centered interventions that target parenting behaviors and relational processes. The New Forest Parenting Programme appears to be a comprehensive and effective approach capable of addressing both parental and child-related difficulties. By enhancing parent-child interactions, strengthening parenting authority, and promoting children's problem-solving skills, the program contributes to healthier family functioning and improved developmental outcomes.

In conclusion, the New Forest Parenting Programme represents a promising evidence-based intervention for families of children with ADHD. Its implementation in counseling centers, educational settings, and child mental health services may provide substantial benefits for parents and children alike, fostering more adaptive family relationships and supporting children's long-term psychological and behavioral development.

اثربخشی فرزندپروری مبتنی بر برنامه فرزندپروری نوین جنگل بر تعاملات والد-فرزندی، اقتدار والدگری و مهارت حل مسئله دانش‌آموزان دارای فزون‌کنشی/بیش‌فعالی

۱. آسیه پاک نهاد^{ID}: دانشجوی دکتری روانشناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران
۲. منصوره بهرامی پور اصفهانی^{ID*}: استادیار، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران
۳. امیر قمرانی^{ID}: دانشیار، گروه روانشناسی افراد با نیازهای ویژه، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: bahramipourisfahani@iau.ac.ir

دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۰۶ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۳/۲۰ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۲۷ انتشار اولیه: ۱۴۰۵/۰۳/۲۷ انتشار نهایی: ۱۴۰۵/۱۲/۰۱

چکیده

مقدمه و هدف: اختلال فزون‌کنشی/بیش‌فعالی از شایع‌ترین اختلالات عصب‌رشدی دوران کودکی است که علاوه بر مشکلات توجه و تکانشگری، بر کیفیت تعاملات خانوادگی، شیوه‌های والدگری و مهارت‌های شناختی و اجتماعی کودکان تأثیر منفی می‌گذارد. پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی آموزش فرزندپروری مبتنی بر برنامه نوین جنگل بر تعامل والد-فرزند، اقتدار والدگری و مهارت حل مسئله در دانش‌آموزان ۸ تا ۱۲ ساله دارای فزون‌کنشی/بیش‌فعالی انجام شد.

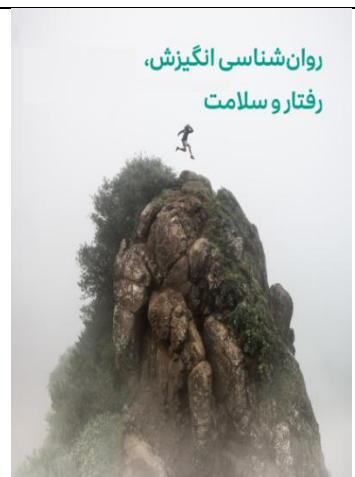
روش‌شناسی: این پژوهش از نوع نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری دوماهه همراه با گروه کنترل بود. جامعه آماری شامل مادران دارای فرزندان ۸ تا ۱۲ ساله مبتلا به فزون‌کنشی/بیش‌فعالی در شهر اصفهان در سال ۱۴۰۳ بود. تعداد ۴۰ مادر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و به‌صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل (هر گروه ۲۰ نفر) گمارده شدند. گروه آزمایش طی ۱۱ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای آموزش فرزندپروری مبتنی بر برنامه نوین جنگل را دریافت کرد، در حالی که گروه کنترل هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه تعامل والد-کودک، پیمان، پرسشنامه اقتدار والدینی بوری و پرسشنامه حل مسئله هپنر بود. داده‌ها با استفاده از تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر نشان داد که اثر زمان و اثر متقابل زمان و گروه برای هر سه متغیر تعامل والد-فرزندی، اقتدار والدگری و مهارت حل مسئله معنادار است ($P < 0.001$). همچنین تفاوت بین گروه آزمایش و کنترل در مراحل پس‌آزمون و پیگیری معنادار بود. میزان اثربخشی برنامه نوین جنگل بر تعامل والد-فرزندی ۵۵.۸ درصد، بر اقتدار والدگری ۵۶.۶ درصد و بر مهارت حل مسئله ۶۴.۲ درصد برآورد شد. نتایج نشان داد که بهبودهای حاصل شده در مرحله پیگیری نیز حفظ شده‌اند.

نتیجه‌گیری: برنامه فرزندپروری نوین جنگل مداخله‌ای مؤثر برای ارتقای کیفیت تعاملات والد-فرزند، افزایش اقتدار والدگری و بهبود مهارت حل مسئله در خانواده‌های دارای کودکان مبتلا به فزون‌کنشی/بیش‌فعالی است. پایداری نتایج در مرحله پیگیری نشان می‌دهد که این برنامه می‌تواند به‌عنوان یک رویکرد آموزشی کارآمد در مراکز مشاوره، مدارس و کلینیک‌های کودک مورد استفاده قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: برنامه فرزندپروری نوین جنگل، تعامل والد-فرزند، اقتدار والدگری، مهارت حل مسئله، فزون‌کنشی/بیش‌فعالی.

روان‌شناسی انگیزش، رفتار و سلامت

نحوه استناددهی: پاک نهاد، آسیه، بهرامی پور اصفهانی، منصوره، و قمرانی، امیر. (۱۴۰۵). اثربخشی فرزندپروری مبتنی بر برنامه فرزندپروری نوین جنگل بر تعاملات والد-فرزندی، اقتدار والدگری و مهارت حل مسئله دانش‌آموزان دارای فزون‌کنشی/بیش‌فعالی. *روان‌شناسی انگیزش، رفتار و سلامت*، ۴(۶)، ۱۴-۱.

مجوز و حق نشر: © ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC) صورت گرفته است. (4.0)

مقدمه

امنیت، خودتنظیمی هیجانی و رشد مهارت‌های اجتماعی همراه است، در حالی که تعاملات منفی می‌تواند زمینه‌ساز بروز مشکلات رفتاری و هیجانی شود. در کودکان مبتلا به ADHD، وجود رفتارهای تکانشی، دشواری در پیروی از دستورالعمل‌ها و مشکلات توجه اغلب باعث افزایش تعارض‌های خانوادگی و کاهش کیفیت تعاملات والد-فرزند می‌شود. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که مداخلات مبتنی بر آموزش والدین می‌توانند کیفیت این تعاملات را به طور معناداری ارتقا دهند (Greco et al., 2021; Jalilian et al., 2025; Tork Ladani & Aghababaei, 2022).

اقتدار والدگری نیز از دیگر متغیرهای مهم در رشد و سازگاری کودکان است. اقتدار والدگری به توانایی والدین در هدایت، نظارت و اعمال قوانین همراه با حمایت هیجانی و احترام متقابل اشاره دارد. نظریه‌های فرزندپروری نشان می‌دهند که سبک مقتدرانه که با ترکیبی از قاطعیت، گرمی عاطفی و پاسخگویی همراه است، مطلوب‌ترین پیامدهای رشدی را برای کودکان به همراه دارد. در مقابل، سبک‌های مستبدانه یا سهل‌گیرانه اغلب با مشکلات رفتاری، ضعف خودکنترلی و سازگاری پایین‌تر کودکان ارتباط دارند. مطالعات مروری و تجربی در زمینه خانواده‌های دارای کودک مبتلا به ADHD نشان داده‌اند که والدین این کودکان به دلیل فشارهای روانی و چالش‌های رفتاری فرزند، ممکن است در حفظ اقتدار والدگری اثربخش با دشواری مواجه شوند (Lo et al., 2023; Mirdamadi et al., 2022; Mohammadpour et al., 2024).

پژوهش‌های جدید نشان می‌دهند که اقتدار والدگری نه تنها بر رفتار کودک اثر مستقیم دارد، بلکه از طریق تقویت مهارت‌های شناختی و اجتماعی بر رشد توانایی‌های حل مسئله نیز تأثیرگذار است. در واقع، محیط خانوادگی ساختاریافته و حمایتگر فرصت مناسبی برای یادگیری راهبردهای مقابله‌ای و حل مسئله در اختیار کودک قرار می‌دهد. یافته‌های پژوهشی حاکی از آن است که فرزندپروری مقتدرانه با افزایش توانایی حل مسئله، خودکارآمدی و سازگاری روان‌شناختی در کودکان و نوجوانان همراه است (Lin et al., 2023; Lo et al., 2023; Mohammadpour et al., 2024).

مهارت حل مسئله یکی از مهم‌ترین توانایی‌های شناختی-رفتاری محسوب می‌شود که فرد را قادر می‌سازد در مواجهه با موقعیت‌های

اختلال فزون‌کنشی/بیش‌فعالی (ADHD) یکی از شایع‌ترین اختلالات عصب‌رشدی دوران کودکی است که با الگوهای پایدار بی‌توجهی، بیش‌فعالی و تکانشگری شناخته می‌شود و پیامدهای گسترده‌ای در حوزه‌های تحصیلی، اجتماعی، هیجانی و خانوادگی به همراه دارد. این اختلال نه تنها عملکرد تحصیلی و سازگاری اجتماعی کودک را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه فشار روانی قابل توجهی بر والدین و سایر اعضای خانواده وارد می‌سازد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که خانواده‌های دارای کودک مبتلا به ADHD با سطوح بالاتری از استرس والدگری، تعارض‌های خانوادگی، احساس ناکارآمدی در ایفای نقش والدینی و دشواری در مدیریت رفتارهای کودک مواجه هستند. از این رو، توجه به عوامل خانوادگی و شیوه‌های فرزندپروری به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی در مداخلات مرتبط با این اختلال اهمیت فراوانی یافته است (Mirdamadi et al., 2022; Moghadam et al., 2024; Mousavi & Mojtabaei, 2024).

در سال‌های اخیر، رویکردهای نظری و تجربی متعددی بر نقش تعیین‌کننده والدین در تعدیل یا تشدید نشانه‌های ADHD تأکید کرده‌اند. اگرچه عوامل زیستی و ژنتیکی در شکل‌گیری این اختلال نقش اساسی دارند، اما کیفیت تعاملات والد-کودک، سبک‌های فرزندپروری و نحوه پاسخگویی والدین به نیازهای هیجانی و رفتاری کودک می‌توانند بر شدت نشانه‌ها و پیامدهای آن اثرگذار باشند. در این میان، فرزندپروری اثربخش به‌عنوان مجموعه‌ای از رفتارها، نگرش‌ها و مهارت‌های والدین تعریف می‌شود که رشد سالم هیجانی، شناختی و اجتماعی کودک را تسهیل می‌کند. مطالعات مختلف نشان داده‌اند که آموزش مهارت‌های فرزندپروری می‌تواند موجب بهبود عملکرد خانواده، کاهش مشکلات رفتاری کودکان و افزایش شایستگی والدینی شود (Jadidi et al., 2019; Jalilian et al., 2025; Zandifar & Fallahieh, 2024).

یکی از مهم‌ترین متغیرهایی که در بستر خانواده و فرزندپروری مورد توجه قرار گرفته است، تعامل والد-فرزند است. تعامل والد-فرزند به کیفیت ارتباط عاطفی، شناختی و رفتاری میان والد و کودک اشاره دارد و یکی از بنیادی‌ترین عوامل شکل‌دهنده رشد روانی کودک محسوب می‌شود. تعاملات مثبت والد-فرزند با افزایش احساس

افزایش داده و تعاملات خانوادگی را بهبود بخشند (Jalilian et al., 2025; Zandifar & Fallahieh, 2024).

یکی از برنامه‌های تخصصی طراحی شده برای خانواده‌های دارای کودک مبتلا به ADHD، برنامه فرزندپروری نوین جنگل (New Forest Parenting Programme) است. این برنامه با تأکید بر بهبود تعاملات والد-کودک، آموزش راهبردهای رفتاری مؤثر، افزایش مهارت‌های توجه و خودتنظیمی کودک و کاهش استرس والدین طراحی شده است. رویکرد مذکور بر این فرض استوار است که تغییر در رفتار و نگرش والدین می‌تواند به بهبود عملکرد شناختی و رفتاری کودک منجر شود. برنامه نوین جنگل با تلفیق آموزش‌های رفتاری، شناختی و تعاملی، تلاش می‌کند مهارت‌های والدین را در مدیریت رفتارهای مرتبط با ADHD ارتقا دهد (Shah et al., 2021; Shimabukuro et al., 2017).

پژوهش‌های انجام‌شده درباره این برنامه نتایج امیدوارکننده‌ای را گزارش کرده‌اند. در مطالعه تطبیق فرهنگی برنامه نوین جنگل در ژاپن، کاهش معنادار نشانه‌های بیش‌فعالی و پرخاشگری کودکان، افزایش شیوه‌های فرزندپروری مؤثر و کاهش استرس والدین مشاهده شد (Shimabukuro et al., 2017). همچنین پژوهش‌های مداخله‌ای نشان داده‌اند که آموزش مهارت‌های والدینی مبتنی بر این رویکرد می‌تواند به بهبود کیفیت زندگی کودکان مبتلا به ADHD و خانواده‌های آنان منجر شود (Larsen et al., 2021; Shah et al., 2021). هرچند برخی مطالعات اولیه درباره این برنامه گزارش شده‌اند، اما هنوز شواهد پژوهشی درباره تأثیر آن بر متغیرهایی همچون تعامل والد-فرزند، اقتدار والدگری و مهارت حل مسئله در بستر فرهنگی ایران محدود است.

از سوی دیگر، تحولات اخیر در حوزه روان‌شناسی تربیتی و خانواده بر اهمیت نقش فرهنگ، بافت اجتماعی و ویژگی‌های خانوادگی در اثربخشی مداخلات والدگری تأکید کرده‌اند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که اثربخشی برنامه‌های آموزشی زمانی افزایش می‌یابد که محتوای آنها با نیازها و ویژگی‌های فرهنگی جامعه هدف همخوانی داشته باشد. همچنین متغیرهایی مانند فرهنگ مدرسه، بهزیستی روان‌شناختی و ساختارهای حمایتی خانواده می‌توانند در موفقیت مداخلات فرزندپروری نقش مهمی ایفا کنند (Fallahi & Salimi, 2024).

دشوار، راهبردهای مؤثر و سازگارانه‌ای را به کار گیرد. کودکان مبتلا به ADHD معمولاً در فرایندهای شناختی مرتبط با حل مسئله، از جمله برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، تصمیم‌گیری و کنترل تکانه‌ها با مشکلاتی مواجه هستند. این نارسایی‌ها می‌تواند زمینه‌ساز شکست‌های تحصیلی، مشکلات بین‌فردی و کاهش اعتمادبه‌نفس شود. مطالعات متعددی نشان داده‌اند که ارتقای مهارت‌های حل مسئله در این کودکان نه تنها به کاهش مشکلات رفتاری کمک می‌کند، بلکه کیفیت زندگی و عملکرد اجتماعی آنان را نیز بهبود می‌بخشد (Arabian & Abolmaali, 2018; Kakabaraei & Emami, 2016; Al Agha, 2018; Sadri Demirchi et al., 2016).

علاوه بر این، مهارت حل مسئله در والدین نیز نقش مهمی در مدیریت رفتارهای چالش‌برانگیز کودکان ایفا می‌کند. والدینی که از توانایی بیشتری در حل مسئله برخوردارند، بهتر می‌توانند شرایط دشوار فرزندپروری را مدیریت کرده و از راهبردهای سازگارانه‌تری استفاده کنند. بر همین اساس، برخی پژوهشگران آموزش مهارت‌های حل مسئله را به‌عنوان یکی از اجزای اصلی برنامه‌های فرزندپروری معرفی کرده‌اند. مطالعات انجام‌شده نشان داده‌اند که آموزش حل مسئله می‌تواند منجر به تغییر سبک‌های فرزندپروری، کاهش خشم والدین و بهبود روابط خانوادگی شود (Kakabaraei & Emami Al, 2018; Shokoohi-Yekta & Motamedi-Ghaneh, 2023; Agha, 2018; Shokoohi Yekta & Motamed Yeganeh, 2024).

در پاسخ به نیازهای خانواده‌های دارای کودک مبتلا به ADHD، برنامه‌های متنوعی برای آموزش والدین طراحی شده است. از جمله این برنامه‌ها می‌توان به آموزش فرزندپروری مثبت، فرزندپروری ذهن‌آگاهانه، فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد و آموزش مدیریت والدگری اشاره کرد. نتایج پژوهش‌ها نشان داده‌اند که این مداخلات موجب کاهش تنش والدگری، افزایش خودکارآمدی والدین، بهبود تعامل والد-کودک و کاهش نشانه‌های رفتاری کودکان می‌شوند (Mousavi & Mojtabaei, 2024; Sheikhi, 2020; Velashani & Javadzadeh Shahshahani, 2020; Vajihesadat & Gholamreza, 2023; Zandifar & Fallahieh, 2024). همچنین پژوهش‌های جدیدتر نشان داده‌اند که آموزش‌های والدگری مبتنی بر پذیرش و تعهد می‌توانند انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین را

در والد یا کودک از ملاک‌های خروج از مطالعه محسوب می‌شد. پیش از آغاز پژوهش، اهداف مطالعه برای شرکت‌کنندگان تشریح شد و رضایت‌نامه آگاهانه کتبی از تمامی افراد اخذ گردید. همچنین محرمانه بودن اطلاعات و ناشناس ماندن پاسخ‌ها در تمام مراحل پژوهش تضمین شد.

برای سنجش تعامل والد-کودک از پرسشنامه رابطه والد-کودک پیانتا (CPRS) استفاده شد. این ابزار توسط پیانتا طراحی شده و شامل ۳۳ گویه است که ابعاد مختلف رابطه والد و کودک را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پاسخ‌ها بر اساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت از «کاملاً صدق نمی‌کند» تا «کاملاً صدق می‌کند» نمره‌گذاری می‌شوند. این پرسشنامه میزان ادراک والدین از کیفیت رابطه خود با فرزند را اندازه‌گیری کرده و در مطالعات مختلف از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار بوده است. نسخه فارسی این ابزار توسط طهماسیان و خرم‌آبادی ترجمه و اعتباریابی شده و روایی محتوایی آن نیز توسط متخصصان حوزه روان‌شناسی تأیید شده است.

اقتدار والدگری با استفاده از پرسشنامه اقتدار والدینی بوری (PAQ) مورد سنجش قرار گرفت. این پرسشنامه توسط بوری طراحی شده و شامل ۳۰ گویه در سه خرده‌مقیاس سبک فرزندپروری مقتدرانه، مستبدانه و سهل‌گیرانه است که هر خرده‌مقیاس از ۱۰ سؤال تشکیل شده است. پاسخ‌دهی به سؤالات بر اساس طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت از «شدیداً مخالف» تا «شدیداً موافق» انجام می‌شود. نمرات هر خرده‌مقیاس از مجموع امتیازات سؤالات مربوطه به دست می‌آید و بیانگر میزان استفاده والدین از هر سبک فرزندپروری است. مطالعات اولیه بوری ضرایب آلفای کرونباخ مطلوبی برای ابعاد مختلف این ابزار گزارش کرده‌اند و در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه برابر با ۰/۸۴۹ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب ابزار است.

برای ارزیابی مهارت حل مسئله از پرسشنامه حل مسئله هینر (PSI) استفاده شد. این ابزار شامل ۳۵ گویه بوده و پاسخ‌ها بر اساس طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت از «کاملاً موافقم» تا «کاملاً مخالفم» ثبت می‌شوند. ساختار عاملی این پرسشنامه سه مؤلفه اصلی شامل اعتماد به توانایی حل مسئله، گرایش یا اجتناب از موقعیت‌های حل مسئله و کنترل شخصی در هنگام مواجهه با مسائل را در بر می‌گیرد. نسخه

2024; Moghadam et al., 2024; Mousavi & Mojtabaei, 2024).

با وجود گسترش پژوهش‌ها در زمینه آموزش والدین کودکان مبتلا به ADHD، هنوز خلأهای پژوهشی قابل توجهی در خصوص بررسی همزمان تأثیر برنامه فرزندپروری نوین جنگل بر تعامل والد-فرزند، اقتدار والدگری و مهارت حل مسئله وجود دارد. بیشتر مطالعات پیشین بر کاهش نشانه‌های ADHD یا بهبود برخی جنبه‌های عملکرد والدین متمرکز بوده‌اند و کمتر به بررسی جامع پیامدهای خانوادگی و شناختی این برنامه پرداخته‌اند. افزون بر این، شواهد تجربی مربوط به اجرای این برنامه در جامعه ایرانی بسیار محدود است و ضرورت انجام پژوهش‌های بومی در این زمینه احساس می‌شود (Jones et al., 2017; Shah et al., 2021; Shimabukuro et al., 2017).

بنابراین، هدف پژوهش حاضر بررسی اثربخشی برنامه فرزندپروری نوین جنگل بر تعاملات والد-فرزندی، اقتدار والدگری و مهارت حل مسئله دانش‌آموزان دارای فزون‌کنشی/بیش‌فعالی بود.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی برنامه فرزندپروری نوین جنگل بر تعاملات والد-فرزندی، اقتدار والدگری و مهارت حل مسئله دانش‌آموزان دارای فزون‌کنشی/بیش‌فعالی انجام شد. این مطالعه از نظر روش، نیمه‌آزمایشی و از نوع پیش‌آزمون-پس‌آزمون همراه با گروه کنترل و مرحله پیگیری دوماهه بود. جامعه آماری پژوهش را تمامی مادران دارای فرزندان ۸ تا ۱۲ ساله مبتلا به اختلال فزون‌کنشی/بیش‌فعالی شهر اصفهان در بهار سال ۱۴۰۳ تشکیل دادند. نمونه پژوهش شامل ۴۰ نفر از مادرانی بود که همراه فرزندان خود به مراکز مشاوره کودک مراجعه کرده و تمایل به شرکت در دوره‌های آموزشی فرزندپروری داشتند. این افراد به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و پس از احراز شرایط ورود، به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل (هر گروه ۲۰ نفر) گمارده شدند. از جمله ملاک‌های ورود به پژوهش می‌توان به تشخیص اختلال فزون‌کنشی/بیش‌فعالی در کودک، عدم مشارکت همزمان والد یا کودک در سایر برنامه‌های آموزشی و درمانی، و تمایل آگاهانه برای شرکت در مطالعه اشاره کرد. همچنین غیبت بیش از یک جلسه در برنامه آموزشی یا وجود اختلالات شدید روان‌شناختی

طول دوره پژوهش هیچ‌گونه مداخله آموزشی دریافت نکرد و تنها در مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری مورد ارزیابی قرار گرفت. پس از گردآوری داده‌ها، اطلاعات حاصل از پرسشنامه‌ها وارد نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ شد. ابتدا شاخص‌های توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار برای متغیرهای پژوهش محاسبه گردید. سپس به منظور بررسی اثربخشی مداخله و مقایسه تغییرات نمرات در سه مرحله پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری بین دو گروه آزمایش و کنترل، از تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر استفاده شد. این روش آماری امکان بررسی همزمان اثر زمان، اثر گروه و تعامل زمان و گروه را فراهم ساخت. سطح معناداری آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد و نتایج بر اساس شاخص‌های آماری مربوط به تفاوت‌های درون‌گروهی و بین‌گروهی تفسیر شدند.

یافته‌ها

اطلاعات جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان مبنی بر آن که میانگین سن کودکان در گروه آزمایش ۹/۲۵ و میانگین سن کودکان در گروه کنترل ۹/۵ سال بود که بیانگر این نکته می‌باشد میانگین سن آزمودنی‌ها هنگام پژوهش در گروه آزمایش تفاوت چندانی با گروه کنترل ندارد. یافته‌های توصیفی نمرات متغیرهای پژوهش به تفکیک گروه آزمایش و کنترل در جدول ۱ ارائه شده است.

فارسی این ابزار توسط رفتی با راهنمایی خسروی ترجمه و در ایران مورد استفاده قرار گرفته است. مطالعات مختلف ضرایب پایایی مطلوبی برای این پرسشنامه گزارش کرده‌اند و ضرایب آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های آن در دامنه قابل قبول قرار داشته است. این ابزار توانایی افراد را در مواجهه مؤثر با مشکلات و اتخاذ راهبردهای سازگارانه برای حل مسائل روزمره ارزیابی می‌کند.

مداخله پژوهش بر اساس برنامه فرزندپروری نوین جنگل (New Forest Parenting Programme) و با اقتباس از پروتکل شیمابوکورو و همکاران اجرا شد. این برنامه طی ۱۱ جلسه گروهی ۶۰ دقیقه‌ای برای مادران گروه آزمایش برگزار گردید. محتوای جلسات شامل آموزش روانی درباره اختلال فزون‌کنشی/پیش‌فعالی، مدیریت استرس والدین، بازسازی شناختی، آموزش مهارت‌های حل مسئله و ارتباط مؤثر، تقویت مهارت‌های شنیدن و توجه به کودک، استفاده از راهبردهای داربست‌سازی شناختی، آموزش شیوه‌های ارائه دستورات مؤثر، تنظیم قوانین و انتظارات خانوادگی، مدیریت خشم و رفتارهای تکانشی کودک، استفاده از نظام‌های پاداش و پیامدهای رفتاری، آموزش تنظیم هیجانات و توجه‌آگاهی، و مرور و تثبیت مهارت‌های آموخته‌شده بود. در طول جلسات، والدین فرصت داشتند تا تجربیات خود را به اشتراک گذاشته، تمرین‌های عملی را انجام دهند و بازخورد تخصصی دریافت کنند. در مقابل، گروه کنترل در جدول ۱. مقادیر شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

گروه	متغیر	گروه	پیش‌آزمون میانگین	انحراف معیار	پس‌آزمون میانگین	انحراف معیار	پیگیری میانگین	انحراف معیار
رویکرد برنامه نوین جنگل	تعامل	آزمایش	۱۳۲/۴۶	۱۴/۲۱	۱۴۹/۷۳	۱۱/۷۶	۱۴۸/۶۰	۱۱/۴۹
	والدفرزندی	کنترل	۱۳۳/۷۳	۱۵/۰۷	۱۳۳/۲۶	۱۶/۶۹	۱۳۴/۰۶	۱۵/۳۵
رویکرد برنامه نوین جنگل	اقتدار	آزمایش	۲۳/۸۶	۲/۵۸	۳۲/۱۳	۴/۸۸	۳۱/۹۳	۵/۵۳
	والدگری	کنترل	۲۶/۶۶	۴/۷۶	۲۶/۵۳	۵/۰۶	۲۶/۵۳	۴/۶۵
رویکرد برنامه نوین جنگل	مهارت حل	آزمایش	۹۰/۸۶	۱۲/۵۹	۱۱۵/۸۰	۱۷/۱۱	۱۱۴/۷۳	۱۶/۷۸
	مساله	کنترل	۹۱/۱۳	۱۲/۸۱	۹۱/۹۳	۱۱/۸۳	۹۱/۸۰	۱۱/۴۹

اقتداروالدگری و مهارت حل مسئله در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل افزایش بیشتری داشته است.

همان‌گونه که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، براساس یافته‌های توصیفی میانگین نمرات متغیرهای پژوهش شامل تعامل والد فرزندی،

جدول ۲. آزمون تحلیل تاثیرات درون‌گروهی چندمتغیری بررسی اثربخشی فرزندپروری مبتنی بر برنامه نوین جنگل بر بهبود متغیرهای پژوهش در مرحله پس‌آزمون و پیگیری

اثربخشی فرزندپروری مبتنی بر برنامه فرزندپروری نوین جنگل بر... (پاک نهاد و همکاران)

متغیر وابسته	منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	معناداری	توان آزمون	ضریب اتا
نمره کل تعامل والدفرزندی ها	نوبت آزمون	۱۴۶۹/۴۲	۱	۱۴۶۹/۴۲	۳۵/۳۸۹	۰/۰۰۰	۰/۹۹۹	۰/۵۵۸
	تعامل نوبت آزمون در گروه-ها	۱۴۹۳/۹۵	۱	۱۴۹۳/۹۵	۳۵/۹۸	۰/۰۰۰	۰/۹۹۹	۰/۵۶۲
	خطا	۱۱۶۲/۶۲	۲۸	۴۱/۵۲	-	-	-	-
نمره کل اقتداروالدگری	نوبت آزمون	۳۲۲/۸۲	۱	۳۲۲/۸۲	۳۶/۴۶۱	۰/۰۰۰	۰/۹۹۹	۰/۵۶۶
	تعامل نوبت آزمون در گروهها	۳۴۴/۶۰	۱	۳۴۴/۶۰	۳۸/۹۲	۰/۰۰۰	۰/۹۹۹	۰/۵۸۲
	خطا	۲۴۷/۹۱	۲۸	۸/۸۵	-	-	-	-
نمره کل حل مساله	نوبت آزمون	۳۱۶۳/۸۲	۱	۳۱۶۳/۸۲	۵۰/۱۵	۰/۰۰۰	۰/۹۹۹	۰/۶۴۲
	تعامل نوبت آزمون در گروهها	۲۸۰۳/۸۲	۱	۲۸۰۳/۸۲	۴۴/۴۴	۰/۰۰۰	۰/۹۹۹	۰/۶۱۴
	خطا	۲۱۷۱/۸۶	۱۱۲	۱۹/۳۹	-	-	-	-

فرزندپروری مبتنی بر برنامه نوین جنگل به نسبت ۵۵/۸ درصد بر افزایش نمره ی تعامل والدفرزندی، ۵۶/۶ درصد بر افزایش نمره ی اقتداروالدگری و ۶۴/۲ درصد بر افزایش نمره ی حل مساله تاثیر معنادار دارد.

در ادامه نوبت به بررسی این موضوع می‌رسد که آیا هر یک از متغیرهای وابسته به طور جداگانه و بین گروهی از سطوح مختلف متغیر مستقل تاثیر پذیرفته‌اند یاخیر؟

براساس جدول ۲ مشخص می‌شود که تفاوت میانگین متغیرهای پژوهش در گروه‌ها در مراحل پس آزمون و پیش آزمون و پیگیری معنادار است. بین پیش آزمون و پس آزمون متغیرهای پژوهش و بین پیش آزمون و پیگیری همه متغیرهای پژوهش تفاوت معنادار است ($P \leq 0/05$). اثربخشی فرزندپروری مبتنی بر برنامه نوین جنگل بر بهبود تعامل والدفرزندی برابر با ۵۵/۸ درصد، بر اقتداروالدگری، ۵۶/۶ درصد و بر حل مساله، ۶۴/۲ درصد محاسبه شد. یعنی

جدول ۳. آزمون فرض تاثیر تغییرات بین گروهی متغیرهای پژوهش چندمتغیری بررسی اثربخشی فرزندپروری مبتنی بر برنامه نوین جنگل بر بهبود متغیرهای پژوهش در مرحله پس آزمون و پیگیری

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	معناداری
نمره کل تعامل والد فرزندى	عرض از مبدا	۱۷۳۴۱۶۷/۲۱	۱	۱۷۳۴۱۶۷/۲۱	۳۰۶۴/۵۸	۰/۰۰۰
	گروه	۲۳۶۱/۳۴	۱	۲۳۶۱/۳۴	۴/۱۷	۰/۰۴۱
	خطا	۱۵۸۴۴/۴۴	۲۸	۵۶۵/۸۷	-	-
نمره کل اقتدار والدگری	عرض از مبدا	۷۰۲۸۰/۲۷	۱	۷۰۲۸۰/۲۷	۱۲۳۸/۱۹	۰/۰۰۰
	گروه	۱۶۸/۱۰	۱	۱۶۸/۱۰	۲/۹۶	۰/۰۴۶
	خطا	۲۶۱۶/۸۰	۵۶	۴۶/۷۲	-	-
نمره کل حل مساله	عرض از مبدا	۸۸۸۸۳۴/۸۴	۱	۸۸۸۸۳۴/۸۴	۱۷۰۳/۷۰	۰/۰۰۰
	گروه	۵۴۱۳/۳۷	۱	۵۴۱۳/۳۷	۱۰/۳۷	۰/۰۰۳
	خطا	۱۴۶۰۷/۷۷	۲۸	۵۲۱/۷۰	-	-

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد تغییرات درون گروهی هر سه متغیر معنادار بود. میانگین تعامل والدفرزندی بین گروه‌های پژوهش تفاوت معناداری دارند ($p < 0/05$). این امر نشان دهنده این است که حداقل بین دو گروه پژوهش (فرزندپروری مبتنی بر رویکرد برنامه نوین جنگل و کنترل) در تعامل والدفرزندی تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین براساس جدول شماره ۴ میانگین اقتدار والدگری بین گروه‌های پژوهش تفاوت معناداری دارند ($p < 0/05$). این امر نشان دهنده این است که حداقل بین دو گروه پژوهش (فرزندپروری مبتنی بر رویکرد برنامه نوین جنگل و کنترل) در اقتدار والدگری تفاوت معناداری وجود دارد. همچنان که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، میانگین مهارت حل مسئله بین گروه‌های پژوهش تفاوت معناداری دارند ($p < 0/05$). این امر نشان دهنده این است که بین دو گروه پژوهش (فرزندپروری مبتنی بر رویکرد برنامه نوین جنگل و کنترل) در مهارت حل مسئله تفاوت معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که آموزش فرزندپروری مبتنی بر برنامه نوین جنگل موجب بهبود معنادار تعامل والد-فرزند در مادران دارای کودکان مبتلا به فزون‌کنشی/بیش‌فعالی شد و این اثر در مرحله پیگیری نیز تداوم یافت. این یافته بیانگر آن است که آموزش ساختاریافته مهارت‌های والدگری می‌تواند الگوهای ارتباطی میان والد و کودک را اصلاح کرده و زمینه تعاملات مثبت‌تر، حمایت‌گراانه‌تر و اثربخش‌تر را فراهم سازد. کودکان مبتلا به فزون‌کنشی/بیش‌فعالی معمولاً به دلیل مشکلات توجه، تکانشگری و ناتوانی در پیروی از دستورالعمل‌ها، تعارض‌های بیشتری را در روابط خانوادگی تجربه می‌کنند. این شرایط اغلب منجر به افزایش واکنش‌های منفی والدین، کاهش کیفیت ارتباط عاطفی و شکل‌گیری چرخه‌ای از تعاملات ناکارآمد می‌شود. برنامه نوین جنگل با آموزش مهارت‌هایی نظیر توجه مشترک، گوش دادن فعال، استفاده از تقویت مثبت، برقراری تماس چشمی مناسب و ارائه دستورالعمل‌های روشن، به والدین کمک می‌کند تا تعاملات روزمره خود با فرزند را به شیوه‌ای مؤثرتر مدیریت کنند. در نتیجه، کودک نیز پاسخ‌های سازگارانه‌تری نشان می‌دهد و کیفیت رابطه والد-فرزند ارتقا می‌یابد. این یافته با نتایج مطالعات انجام‌شده درباره اثربخشی

آموزش فرزندپروری بر بهبود تعامل والد-کودک همسو است. پژوهش‌های انجام‌شده نشان داده‌اند که آموزش والدگری مثبت و مداخلات مبتنی بر تعامل والد-کودک می‌تواند موجب افزایش صمیمیت، کاهش تعارض و ارتقای کیفیت روابط خانوادگی شوند (Greco et al., 2021; Jalilian et al., 2025; Tork Ladani & Aghababaei, 2022). همچنین نتایج مطالعه شیمابوکورو و همکاران نشان داد که اجرای برنامه نوین جنگل در مادران دارای کودکان مبتلا به ADHD به بهبود تعاملات خانوادگی و کاهش مشکلات رفتاری کودکان منجر شده است (Shimabukuro et al., 2017).

یافته دیگر پژوهش حاضر نشان داد که آموزش فرزندپروری مبتنی بر برنامه نوین جنگل موجب افزایش اقتدار والدگری در مادران شرکت‌کننده در گروه آزمایش شد. این نتیجه حاکی از آن است که برنامه مذکور توانسته است توانایی والدین را در هدایت، نظارت و مدیریت رفتارهای کودک به شیوه‌ای منطقی و همراه با حمایت عاطفی تقویت کند. در خانواده‌های دارای کودک مبتلا به فزون‌کنشی/بیش‌فعالی، والدین اغلب در نتیجه تجربه مکرر رفتارهای چالش‌برانگیز کودک دچار خستگی روانی، ناامیدی و احساس ناتوانی می‌شوند. این شرایط می‌تواند منجر به استفاده از شیوه‌های تربیتی افراطی، تنبیهی یا سهل‌گیرانه شود. برنامه نوین جنگل با ارائه راهبردهای عملی برای مدیریت رفتار کودک، آموزش تنظیم هیجان والدین و افزایش درک آنان از ماهیت اختلال، به ایجاد سبک فرزندپروری مقتدرانه کمک می‌کند. در واقع، زمانی که والدین درک بهتری از رفتارهای کودک پیدا می‌کنند و ابزارهای مؤثرتری برای مدیریت این رفتارها در اختیار دارند، احساس کنترل بیشتری بر موقعیت پیدا کرده و اقتدار والدگری آنان افزایش می‌یابد. این یافته با نتایج مطالعاتی که بر نقش آموزش‌های والدگری در ارتقای شایستگی و اقتدار والدین تأکید کرده‌اند، همسو است (Jadidi et al., 2019; Mousavi & Mojtabaei, 2024; Zandifar & Fallahieh, 2024). همچنین مرور نظام‌مند انجام‌شده توسط میردامادی و همکاران نشان داد که بسیاری از والدین کودکان مبتلا به ADHD در سبک‌های فرزندپروری خود با چالش‌هایی مواجه هستند و آموزش‌های تخصصی می‌تواند به اصلاح این الگوها کمک کند (Mirdamadi et al., 2022). علاوه بر این، یافته‌های پژوهش محمدپور و همکاران نشان داد که سبک‌های فرزندپروری ارتباط

اقتدار والدگری و مهارت حل مسئله نشان می‌دهد که برنامه نوین جنگل صرفاً موجب تغییرات کوتاه‌مدت نشده، بلکه توانسته است الگوهای رفتاری نسبتاً پایداری را در خانواده‌ها ایجاد کند. این مسئله احتمالاً ناشی از ماهیت مهارت‌محور برنامه است. در این رویکرد، والدین تنها دریافت‌کننده اطلاعات نیستند، بلکه مهارت‌های مشخصی را تمرین کرده و در زندگی روزمره به کار می‌گیرند. چنین فرایندی موجب درونی‌سازی مهارت‌ها و تداوم کاربرد آن‌ها در موقعیت‌های واقعی می‌شود. یافته حاضر با نتایج پژوهش‌های بین‌المللی در زمینه آموزش والدین کودکان مبتلا به ADHD همخوانی دارد. برای مثال، لارسن و همکاران گزارش کردند که اثرات آموزش والدین بر کیفیت زندگی و عملکرد کودکان در دوره‌های پیگیری نیز حفظ می‌شود (Larsen et al., 2021). همچنین شاه و همکاران نشان دادند که آموزش مهارت‌های والدگری در خانواده‌های دارای کودک مبتلا به ADHD موجب کاهش پایدار استرس والدین و بهبود روابط خانوادگی می‌شود (Shah et al., 2021).

در تبیین کلی نتایج می‌توان بیان کرد که برنامه نوین جنگل بر پایه رویکردی چندبعدی طراحی شده است که همزمان بر دانش والدین، مهارت‌های رفتاری آنان، مدیریت هیجانات و شیوه‌های تعامل با کودک تمرکز دارد. برخلاف برخی برنامه‌های آموزشی که صرفاً بر کاهش نشانه‌های کودک تأکید می‌کنند، این برنامه به دنبال تغییر نظام تعاملی خانواده است. چنین تغییری می‌تواند به بهبود روابط والد-فرزند، افزایش اقتدار والدگری و ارتقای مهارت‌های شناختی کودک منجر شود. افزون بر این، آموزش راهبردهای مدیریت استرس و بازسازی شناختی در والدین احتمالاً موجب کاهش واکنش‌های هیجانی منفی و افزایش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی آنان شده است. مطالعات انجام‌شده در زمینه فرزندپروری مبتنی بر ذهن‌آگاهی، پذیرش و تعهد و آموزش مهارت‌های والدگری نیز نشان داده‌اند که ارتقای سلامت روان والدین یکی از سازوکارهای اصلی بهبود عملکرد خانواده و کودک است (Jalilian et al., 2025; Mousavi & Mojtabaei, 2024; Vajihesadat & Gholamreza, 2023). از این منظر، برنامه نوین جنگل را می‌توان مداخله‌ای جامع دانست که از طریق ارتقای کارکرد والدین، زمینه رشد و سازگاری بهتر کودکان مبتلا به فزون‌کنشی/بیش‌فعالی را فراهم می‌کند.

نزدیکی با توانایی‌های شناختی و رفتاری کودکان دارند و والدگری مقتدرانه با پیامدهای رشدی مطلوب‌تری همراه است (Mohammadpour et al., 2024).

از دیگر یافته‌های مهم پژوهش حاضر، بهبود معنادار مهارت حل مسئله در دانش‌آموزان دارای فزون‌کنشی/بیش‌فعالی پس از اجرای برنامه فرزندپروری نوین جنگل بود. این نتیجه نشان می‌دهد که آموزش والدین می‌تواند به طور غیرمستقیم بر توانایی‌های شناختی فرزندان نیز اثرگذار باشد. کودکان مبتلا به ADHD به دلیل ضعف در کارکردهای اجرایی، خودتنظیمی و برنامه‌ریزی، معمولاً در مواجهه با مسائل و تصمیم‌گیری‌های روزمره با دشواری مواجه هستند. هنگامی که والدین راهبردهای مؤثرتری برای هدایت رفتار کودک به کار می‌گیرند و محیط خانوادگی ساختاریافته‌تر و حمایت‌گرانه‌تری ایجاد می‌کنند، فرصت بیشتری برای یادگیری مهارت‌های شناختی و رفتاری در اختیار کودک قرار می‌گیرد. در برنامه نوین جنگل، بخشی از جلسات به آموزش مستقیم حل مسئله، تفکر سازنده و راهبردهای مقابله‌ای اختصاص دارد. افزون بر این، آموزش مهارت‌های ارتباطی و مدیریت رفتار به والدین موجب می‌شود که آنان در تعاملات روزمره، الگوهای مناسبی از حل مسئله را برای فرزندان خود فراهم آورند. از منظر نظریه یادگیری اجتماعی، کودکان بسیاری از مهارت‌های شناختی و رفتاری را از طریق مشاهده و الگوبرداری از والدین فرا می‌گیرند؛ بنابراین بهبود عملکرد والدین می‌تواند به ارتقای توانایی حل مسئله در کودکان منجر شود. این یافته با نتایج پژوهش‌های عربیان و ابوالمعالی که رابطه مثبت میان توانایی حل مسئله و سازگاری روان‌شناختی را گزارش کردند، همسو است (Arabian & Abolmaali, 2018). همچنین پژوهش کاکابرایی و امامی آل‌آقا نشان داد که آموزش مهارت‌های حل مسئله موجب کاهش مشکلات رفتاری کودکان می‌شود (Kakabaraei & Emami, 2018). مطالعات لین و همکاران و لو و همکاران نیز نشان داده‌اند که سبک‌های فرزندپروری و میزان درگیری والدین در تربیت کودک نقش مهمی در رشد توانایی‌های حل مسئله کودکان دارند (Lin et al., 2023; Lo et al., 2023).

تداوم اثرات مداخله در مرحله پیگیری از دیگر یافته‌های قابل توجه پژوهش حاضر بود. حفظ بهبودهای ایجادشده در تعامل والد-فرزند،

روان‌شناختی، و نیز مطالعه اثرات این برنامه بر عملکرد تحصیلی، روابط همسالان و سلامت روان کودکان از دیگر زمینه‌های پیشنهادی برای تحقیقات آینده است.

با توجه به نتایج مثبت پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود برنامه فرزندپروری نوین جنگل در مراکز مشاوره کودک، مدارس و کلینیک‌های روان‌شناختی به عنوان بخشی از خدمات حمایتی خانواده‌های دارای کودک مبتلا به فزون‌کنشی/بیش‌فعالی مورد استفاده قرار گیرد. برگزاری کارگاه‌های آموزشی منظم برای والدین، آموزش تخصصی مشاوران و روان‌شناسان در زمینه اجرای این برنامه و ادغام مؤلفه‌های آن در خدمات مداخله‌ای مدارس می‌تواند به ارتقای کیفیت روابط خانوادگی و کاهش مشکلات رفتاری کودکان کمک کند. همچنین توصیه می‌شود سیاست‌گذاران حوزه سلامت روان و آموزش، برنامه‌های والدگری مبتنی بر شواهد را به عنوان یکی از ارکان اصلی مداخلات جامع برای کودکان مبتلا به فزون‌کنشی/بیش‌فعالی در نظر بگیرند.

تعارض منافع

بین نویسندگان هیچ تعارض منافی وجود نداشت.

حامی مالی

این پژوهش بدون هیچ حمایت مالی و با هزینه شخصی انجام شد.

ملاحظات اخلاقی

در این مطالعه، اهمیت و ضرورت پژوهش برای نمونه‌ها تشریح و درباره رعایت ملاحظات اخلاقی مانند رازداری، محرمانگی، حفظ حریم نمونه‌ها، آزادی جهت شرکت در پژوهش و انصراف از آن و غیره به آنان اطمینان داده شد.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان این مقاله با یکدیگر مشارکت داشتند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از تمامی افرادی که در مراحل پژوهش همکاری و یاری نمودند تقدیر و تشکر می‌شود.

از سوی دیگر، نتایج پژوهش حاضر با دیدگاه‌های نوین روان‌شناسی تربیتی که بر نقش بافت خانواده در شکل‌دهی پیامدهای تحولی کودکان تأکید دارند، همخوانی دارد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که کیفیت تعاملات خانوادگی، احساس شایستگی والدین و فرهنگ حمایتی خانواده از عوامل مهم مؤثر بر بهزیستی روان‌شناختی و رشد شناختی کودکان هستند (Fallahi & Salimi, 2024; Moghadam et al., 2024). بنابراین، مداخلاتی که بتوانند به طور همزمان بر این ابعاد اثرگذار باشند، از ظرفیت بالایی برای بهبود عملکرد کودکان مبتلا به ADHD برخوردار خواهند بود. در مجموع، یافته‌های پژوهش حاضر شواهد تجربی ارزشمندی را در حمایت از اثربخشی برنامه فرزندپروری نوین جنگل در خانواده‌های دارای کودک مبتلا به فزون‌کنشی/بیش‌فعالی فراهم می‌کند و نشان می‌دهد که این رویکرد می‌تواند به عنوان یک مداخله مؤثر در مراکز مشاوره، مدارس و کلینیک‌های کودک مورد استفاده قرار گیرد.

یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های پژوهش حاضر استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و حجم نمونه نسبتاً محدود بود که ممکن است تعمیم‌پذیری یافته‌ها را به سایر خانواده‌های دارای کودکان مبتلا به فزون‌کنشی/بیش‌فعالی محدود کند. همچنین داده‌های پژوهش عمدتاً بر اساس ابزارهای خودگزارشی والدین جمع‌آوری شد و احتمال تأثیر سوگیری پاسخ‌دهی وجود دارد. محدود بودن جامعه آماری به مادران شهر اصفهان و عدم بررسی نقش پدران یا سایر اعضای خانواده از دیگر محدودیت‌های پژوهش محسوب می‌شود. علاوه بر این، دوره پیگیری دوماهه اگرچه امکان ارزیابی پایداری نسبی نتایج را فراهم کرد، اما برای بررسی آثار بلندمدت مداخله کافی نیست.

پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از نمونه‌های بزرگ‌تر و متنوع‌تر در مناطق جغرافیایی مختلف استفاده شود تا امکان تعمیم نتایج افزایش یابد. همچنین مقایسه اثربخشی برنامه نوین جنگل با سایر مداخلات شناخته‌شده مانند فرزندپروری مثبت، فرزندپروری ذهن‌آگاهانه و برنامه‌های مبتنی بر پذیرش و تعهد می‌تواند اطلاعات ارزشمندی درباره مزایا و محدودیت‌های نسبی این رویکرد فراهم کند. انجام مطالعات طولی با دوره‌های پیگیری طولانی‌تر، بررسی نقش متغیرهای میانجی مانند استرس والدگری و انعطاف‌پذیری

References

- Distress in Military Mothers with Children Suffering from Attention Deficit Hyperactivity Disorder. *Military Psychology*, 15(4), 89-109.
- Sadri Demirchi, E., Esmaili Ghazi Valouei, F., & Asadi Shishegaran, S. (2016). Comparison of Cognitive Emotion Regulation, Locus of Control, and Meaning-Seeking in Substance-Dependent Women and Normal Women. *Women and Society Quarterly*, 7(26), 129-146.
- Shah, R., Sharma, A., Grover, S., Sachdeva, D., Chakrabarti, S., & Avasthi, A. (2021). Development and Effectiveness of Parent Skills Training Intervention for Indian Families Having Children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD). *Asian Journal of Psychiatry*, 64, 102762.
- Sheikhi Velashani, Z., & Javadzadeh Shahshahani, F. (2020). The Effectiveness of the Positive Parenting Program on Attention Deficit and Hyperactivity-Impulsivity in Children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Empowering Exceptional Children*, 11(4), 25-35.
- Shimabukuro, S., Daley, D., Thompson, M., Laver-Bradbury, C., Nakanishi, E., & Tripp, G. (2017). Supporting Japanese Mothers of Children with ADHD: Cultural Adaptation of the New Forest Parent Training Programme. *Japanese Psychological Research*, 59(1), 35-48.
- Shokoohi-Yekta, M., & Motamedi-Ghaneh, N. (2023). The Effectiveness of Cognitive-Based Problem-Solving Skills Training on Changing Parenting Styles and Parental Anger Control. *Applied Family Therapy*, 13(22), 61-77.
- Shokoohi Yekta, M., & Motamed Yeganeh, N. (2024). Effects of Cognitive-Based Problem-Solving Skills On Changing Parenting Styles and Reducing Parental Anger. *Applied Family Therapy Journal (AFTJ)*, 5(1), 26-35. <https://doi.org/10.61838/kman.aftj.5.1.4>
- Tork Ladani, S., & Aghababaei, S. (2022). The Effectiveness of Positive Parenting Training on Parent-Child Interaction and Behavioral Problems in Children with Externalizing Problems. *Exceptional Children Quarterly*, 22(3), 123-132.
- Vajihsadat, E., & Gholamreza, M. (2023). The Effectiveness of Mindfulness Based Therapy on the Parenting Burnout and Self-Compassion in the Mothers of Children with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder. *Modern psychological research*, 17(68), 43-52. <https://www.magiran.com/paper/2568347>
- Zandifar, F., & Fallahieh, S. (2024). The Effectiveness of Acceptance and Commitment-Based Parenting on Experiential Avoidance and Sense of Parenting Competence among Mothers of Children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Rooyesh-e Ravanshenasi*, 13(12), 235-244.
- Arabian, A., & Abolmaali, K. (2018). Explaining the Structural Relationships among Problem-Solving Ability, Resilience, and Academic Burnout in Female Secondary School Students. *Educational and Scholastic studies*, 7(1), 140-163.
- Fallahi, M., & Salimi, S. (2024). Structural Modeling of the Effect of School Culture on Psychological Well-Being with the Mediating Role of Narcissism and Achievement Emotions. *Educational Psychology Studies*, 21(56), 135-164.
- Greco, L. A., Sorrell, J. T., & McNeil, C. B. (2021). Understanding Manual-Based Behavior Therapy: Some Theoretical Foundations of Parent-Child Interaction Therapy. *Child & Family Behavior Therapy*, 23(4), 21-36.
- Jadidi, S., Danesh, A., Gholami, T., & Poshti, M. (2019). Group Positive Parenting Training to Strengthen Mothers' Self-Efficacy. *Clinical Excellence*, 8(4), 18-28.
- Jalilian, M., Karami, J., & Parhoon, H. (2025). The Effectiveness of Parenting Training Based on Acceptance and Commitment on Parent-Child Interaction, Self-Efficacy and Psychological Flexibility Of Mothers with Children with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*. <https://www.sid.ir/files/server/je/341-343401-x-1505509.pdf>
- Jones, J., Carreiras, J. M., Lucas, R. M., & Shimabukuro, Y. E. (2017). Mapping Major Land Cover Types and Retrieving the Age of Secondary Forests in the Brazilian Amazon by Combining Single-Date Optical and Radar Remote Sensing Data. *Remote Sensing of Environment*, 194, 16-32.
- Kakabaraei, K., & Emami Al Agha, S. (2018). The Effectiveness of Problem-Solving Training on Behavioral Problems of Preschool Children with Behavioral Disorders. *Empowering Exceptional Children*, 9(1), 51-64.
- Larsen, B., Daley, D., Lange, A. M., MedSci, T., & Rask, C. U. (2021). Effect of Parent Training on Health-Related Quality of Life in Preschool Children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder: A Secondary Analysis of Data from a Randomized Controlled Trial. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 60(6), 734-766.
- Lin, X., Yang, W., Xie, W., & Li, H. (2023). The integrative role of parenting styles and parental involvement in young children's science problem-solving skills. *Frontiers in psychology*, 14, 1096846. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1096846>
- Lo, B. C. Y., Tang, C. M., Ng, T. K., & Wang, H. (2023). Authoritative parenting style and youth religiosity: The mediating role of problem-solving. In *Asian Spiritualities and Social Transformation* (pp. 145-159). Springer Nature Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-99-2641-1_9
- Mirdamadi, M., Hassanzadeh, S., Gholamali Lavasani, M., & Vakili, S. (2022). Parenting Methods of Mothers of Children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder: A Systematic Review. *Empowering Exceptional Children*, 13(1), 38-45.
- Moghadam, M. N., Bakhshi, P., Azarkollah, A., Moulai, B., & Molavi, P. (2024). A comparison of effectiveness of attention process training (APT) with parenting management training (PMT) in reducing symptoms of attention deficit hyperactivity disorder. *Iranian Journal of Psychiatry*, 19(3), 254.
- Mohammadpour, Y., Pouria, T., & Parizad, N. (2024). Comparison of parenting styles and problem-solving styles in parents of children with autism and healthy children in the elementary school level of special and normal schools in Urmia city. *Nursing and Midwifery*, 22(7), 564-576. <https://doi.org/10.61186/unmf.22.7.564>
- Mousavi, A., & Mojtabaei, M. (2024). Effectiveness of Mindful Parenting on Reducing Parenting Tension and Psychological